

7. Kiz O. Gender accents of psychological preparation of future teachers of primary education for work in NUS. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School* : monograph / I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina (Eds.). Prague : OKTAN PRINT s.r.o., 2020. P. 521–536.
8. Kikinezhdі O., Kiz O., Vasylykevych Ya. Psychological Principles of Modeling of Egalitarian and Educational Technics in the Higher School of Ukraine. *Vzdelávanie a Spoločnosť V* : Medzinárodný nekonferenčný zborník / R. Bernátová, T. Nestorenko (Eds.). Prešov : Prešovská univerzita v Prešov, 2020. P. 440–447.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАЄКТОРІЙ ЩОДО НАВЧАЛЬНИХ ПОТРЕБ ЖІНОК В УКРАЇНІ

Олена ЛАЗОРЕНКО

Інститут філософії НАН України та

ГО «Жіноча Професійна Ліга»,

lpw.network@gmail.com

Вікова структура населення України (74,5 % – особи віком 25–65 років, більшість – жінки) впливає на ключові питання щодо розробки нової національної освітньої політики у рамках концепції навчання впродовж усього життя, особливо, що стосується навчання дорослих. Визначенню цілей, завдань програм для навчання і освіти дорослих (НОД) передують дослідження освітніх потреб цільової аудиторії. Так, у національному аналізі, який був проведений громадською організацією «Жіноча Професійна Ліга» у 2019 р. і стосується виконання однієї із Цілей сталого розвитку в Україні (ціль № 4 «Якісна освіта») [1], визначаються додаткові виклики, що стосуються освітніх потреб дорослого населення в Україні, зокрема, жінок (роботодавиць, професіоналок у різних сферах та жінок з маргіналізованих і вразливих груп). У коментарях громадських експертів, які надані до проєкту Добровільного національного огляду України щодо прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку (2020 р.), констатується факт відсутності релевантних даних щодо навчання дорослих та їх стратегічного осмислення, як у загальному вигляді, так і в розподілі за статтю і віком. Відсутня така інформація також у англійській (2019 р.) і російськомовній (2020 р.) версіях 4-го Всесвітнього звіту щодо навчання і освіти дорослих, підготовленого Інститутом ЮНЕСКО з навчання протягом усього життя.

Вищезазначене зумовило проведення дослідження особливостей навчальних і освітніх потреб дорослої жіночої аудиторії, які зібрані в аналітичному проєкті громадської організації «Жіноча професійна Ліга», що підготовлений за підтримки CIVICUS Solidarity Fund в Україні (2020 р.). Для аналізу була розроблена методологія проєкту, яка включала результати кабінетних і польових досліджень команди проєкту, а також результати проведеного масового соціологічного опитування, що стосувалось неформального навчання і освіти дорослих (у рамках загальнонаціонального соціологічного дослідження, реалізованого Фондом «Демократичні Ініціативи» у грудні 2019 р.). Зазначимо, що у зв'язку із карантинними обмеженнями, зумовленими пандемією COVID-19, польові

дослідження були проведені у віртуальному форматі. Наразі триває підготовка аналітичного звіту дослідження, який буде оприлюднено у цифровому форматі восени 2020 р. Навчання і освіта дорослих у дослідницькому проєкті трактується як стала діяльність, спрямована на набуття, визнання та застосування ключових навичок [3, с. 12–13]. Набуття нових навичок, умінь і знань дорослими людьми відбувається, зазвичай, після отримання ними базової (шкільної, професійно-технічної чи вищої) освіти та виходу людини на ринок праці. У європейській практиці НОД охоплює формальну, неформальну та інформальну форми навчання дорослих. У контексті проєкту процес навчання і освіти дорослих охоплює осіб обох статей, віком 18–64 роки. НОД відбувається під час курсів «перепідготовки», підвищення кваліфікації у спеціальних центрах, коледжах, закладах вищої освіти, в організаціях громадянського суспільства на денній, дистанційній формах навчання. НОД є важливим для особистісної самореалізації, активного громадянства, соціального включення і працевлаштування, професійного розвитку особистості.

Подолання гендерної дискримінації та нерівності потребує формування впевненості жінок у власних силах, здобуття ними таких знань, умінь і навичок, котрі зміцнюють їх соціальний, політичний та економічний статус, зберігаючи при цьому психологічний комфорт. Тому навчання і освіта осіб жіночої статі є важливою складовою процесу дотримання рівних прав і можливостей жінок в Україні. Дослідницькі завдання проєкту були сконцентровані на вивченні потреб дорослої жіночої аудиторії та підборі відповідних форм, методів їх навчання і освіти. Соціологічне опитування, яке стосувалось неформального навчання дорослих і було проведене в рамках загальнонаціонального дослідження в Україні (2019 р.) включало осіб обох статей (жінки – 9,1 % і чоловіки – 8,8 %), які попередно мали досвід участі у програмах неформального навчання і освіти дорослих. Це представники різних населених пунктів, зокрема, міст Києва, та Маріуполя, а також Харківської, Київської, Сумської, Запорізької, Львівської, Вінницької та Миколаївської областей [4]. Згідно з отриманими даними, НОД найбільше цікавлять жінки-професіоналки у різних сферах (84,2 %), найменше – жінки-роботодавці (5,3 %). Усі респонденти, поряд з високою оцінкою фахових знань жінок-професіоналок, відмічають високий рівень комунікативних навичок та вміння презентувати себе, вказують на задовільний рівень навичок роботи в мережі Інтернет (пошук інформації, цифрова безпека, цифрова грамотність). Серед навичок, які потребують додаткових вправлень називали: дизайн-мислення, креативне мислення, Інтернет-маркетинг, планування кар'єри, емоційна стійкість, управління змінами, навички проєктного менеджменту. Опитані жінки зазначали, що для успішного залучення до ринку праці, жінки із вразливих і маргінальних груп, потребують передусім, отримання необхідної інформації про можливості соціальної та державної підтримки; а також навичок роботи в цифровому просторі.

Таким чином, по-перше, дотримання рівних прав і можливостей жінок в Україні передбачає самовизначення та самоствердження жінки, яка має можливість здобути необхідну освіту, на підставі забезпечених державою необхідних інституційних, фінансових і логістичних умов. По-друге, добре розвинена і гнучка система навчання і освіти дорослих, відповідна політика на ринку праці і

відсутність дискримінації сприятимуть зростанню кількості користувачів освітніх послуг серед дорослого населення, в т. ч. жінок. По-третє, фінансова підтримка з боку усіх зацікавлених сторін (надходження від урядових структур, міжнародних донорів і роботодавців) у поширенні навчання і освіти дорослих позитивно вплинуть на збільшення кількості жінок і чоловіків, які будуть залучені до цього процесу.

Література

1. Lazorenko O. Thematic Report on SDG4-Education 2030. League of Professional Women – Para 89 – HLPF 2019. Inputs to the High-level Political Forum on Sustainable Development. New York, 2019. URL: <https://cutt.ly/KfzK608> (date request: 31.08.2020).
2. Leave no One behind: Participation, Equity and Inclusion : 4th Global Report on Adult Learning and Education (UNESCO Institute for Lifelong Learning). Hamburg, 2019. 196 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000372274> (date request: 31.08.2020).
3. Рекомендация об обучении и образовании взрослых (ЮНЕСКО). 2015. 17 с. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245179> (date request: 31.08.2020).
4. Лазоренко О., Чала Н. Звіт аналізу результатів експертного онлайн опитування навчальних потреб жінок Україні, проведеного Жіночою Професійною Лігою 08–22.05.2020 р. (у друці).

ГЕНДЕРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ У СВІТЛІ ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Ірина МАКАРЕНКО

**Криворізький державний педагогічний університет,
i.makarenko@ukr.net**

Нині, в епоху турбулентних соціально-економічних і технологічних трансформацій, розвиток суспільства вимагає глибоких перетворень соціальних інституцій і процесів з урахуванням принципів демократичності й недискримінаційності, зокрема й за ознакою статі. Так, одним із потужних інструментів реалізації демократичних процесів країн Європейського Союзу є політика гендерного мейнстримінгу – стратегія втілення політики гендерної рівності та недискримінації. Водночас, національна освіта, й досі залишається недостатньо чутливою до проблем забезпечення гендерної рівності та протидії дискримінації.

Звертаючись до п.1. ст.15 Закону України «Про повну загальну середню освіту» [3], а саме «виховний процес є невід’ємною складовою освітнього процесу у закладах освіти і має спрямовуватися на формування нетерпимості до приниження честі та гідності людини, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якою ознакою», переконуємось у зміні вектору освітньої поітики, зокрема, її орієнтації на демократичні цінності. Такі зміни не є і не мають бути швидкими, а відбуваються поступово, з усвідомленням їх необхідності, й у кінцевому результаті передбачать створенням егалітарного освітнього середовища в сучасному закладі загальної середньої освіти.

Згідно з Концепцією Нової української школи, сучасний педагог, а тим більше менеджер-керівник, має бути лідером, який може вести за собою [2]. Постає питання про носіїв так званого свідомо-перетворювального процесу, агентів змін,